

prof. dr hab. Andrzej Banachowicz

Poznań 15.04.2024 roku

Uniwersytet Artystyczny

im. Magdaleny Abakanowicz

w Poznaniu

RECENZJA

W postępowaniu habilitacyjnym
w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne
i konserwacja dzieł sztuki

Pani dr ALEKSANDRY ZUBY-BENN

Krótką charakterystyka sylwetki habilitantki

Pani dr Aleksandra Zuba-Benn studiowała w latach 1981-1986 w Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych (obecnie Uniwersytet Artystyczny) na Wydziale Wychowania Plastycznego. Dyplom magisterski na Wydziale Wychowania Plastycznego. W tym samym – 1986 roku dyplom w Pracowni Gobelinu prof. Magdaleny Abakanowicz. W 2010 roku uzyskała doktorat na Wydziale Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Pracuje na Wydziale Sztuki Akademii Tarnowskiej w Tarnowie w Katedrze Wzornictwa. Aktywność twórcza w zakresie malarstwa, tkaniny unikatowej, wikliny artystycznej oraz sztuki papieru.

Tytuł rozprawy doktorskiej brzmiał:

„Kształtowanie przestrzeni w obrazie, związki z rzeczywistością”, a promotorem przewodni doktorskiego była prof. Małgorzata Bielecka.

Recenzentami: prof. Stanisław Tabisz, prof. Teresa Żebrowska

Pani dr Aleksandra Zuba-Benn swoje prace prezentowała na 44 wystawach indywidualnych oraz ponad 150 zbiorowych. Była członkiem Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Twórczego „Wiklina” i Klubu „Struktura” przy ZPAP w Krakowie, od 1992 roku należy do Związku Polskich Artystów Plastyków, Oddział w Krakowie oraz od 2022 do Stowarzyszenia Tarnowskich Artystów Plastyków.

Pani dr Aleksandra Zuba-Benn posiada prace w zbiorach:

- Centralnego Muzeum Włókiennictwa w Łodzi
- Muzeum Miniatury Tkackiej „Dar Pomorza” w Gdyni

- Muzeum Rzemiosła w Krośnie
  - L' Arsenal Galerie Kaysersberg we Francji
  - Galerii CENT VAN' BLAD, Goedereede w Holandii
  - Tarnobrzieskiego Domu Kultury w Tarnobrzegu
  - Muzeum Okręgowego w Tarnowie
  - Zamku Tarnowskich, Muzeum Historycznego Miasta Tarnobrzega
  - Galerii „ES” w Międzyrzeczu Podlaskim
  - Biura Wystaw Artystycznych w Kielcach
  - Biura Wystaw Artystycznych w Miechowie
  - Biura Wystaw Artystycznych w Olkuszu
  - Arboretum w Bolestraszcach
- oraz w kolekcjach prywatnych.

Otrzymała następujące nagrody i stypendia:

- 1987 - Stypendium Ministra Kultury i Sztuki
- 1998.- Nagroda im. Agnieszki Sienkiewicz na XXIV Międzynarodowej Wystawie Poplenerowej „Warsztat Tkacki - Kowary 97” - Muzeum Okręgowe/Jelenia Góra
- 2000 - Nagroda Fundowana Firmy „Ampli” - Salon Zimowy ZPAP - Galeria Miejska/Tarnów
- 2001, 2004, 2005, 2006, 2010 Nagroda Prezydenta Miasta Tarnowa - Salon Jesienny ZPAP - Galeria Miejska/Tarnów
- 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022 - Nagroda Rektora PWSZ w Tarnowie

Pani dr Aleksandra Zuba-Benn brała udział w programach i projektach:

- 2013, 20.04-04.05.2013 - udział w Projekcie Leonardo da Vinci „Doskonalenie zawodowe w zakresie zintegrowanego zarządzania Europejskimi Projektami w Sztukach Wizualnych, Przemysłach Kreatywnych i Inżynierii Materiałowej na potrzeby Regionalnego Rynku Pracy” Croquis Association Europeenne des arts et des letters, Paryż (Francja). Wizyta studyjna
- 2015, 11.01-17.01.2015 - udział w programie „Erasmus+”, projekt: „Mobilność kadry edukacji szkolnej” realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój organizowany przez Fundację Nowe Technologie: projekt „Dobre zawody. Plastyk kontra Elektryk”, wizyta studyjna w szkole artystycznej DionisioOrtis w Kordobie Europroyectos Leonardo da Vinci, Granada, Kordoba (Hiszpania)
- 2019, maj - w ramach programu „Erasmus+” wizyta nauczycieli ze szkoły DionisioOrtis w Kordobie w PWSZ w Tarnowie /koordynacja współpracy.
- 2017, 01.07-14.04.2017 - udział w programie „Erasmus+” Learning Mobility of Individuals - Mobility of Staff in school education, Malta projekt „Podnoszenie kompetencji z języka angielskiego dla nauczycieli i pracowników edukacji”, Easy School of Languages, Valetta (Malta)
- 2019, 07.10-18.10.2019 – udział w programie „Erasmus+”. Staż zrealizowany w ramach projektu: „Ponadnarodowa mobilność uczniów i absolwentów oraz kadry kształcenia zawodowego”, praktyki zawodowe, Walencja (Hiszpania)

Pani dr Aleksandra Zuba-Benn brała także udział w wielu konferencjach,

seminariach, wykładach przed i po uzyskaniu stopnia doktora. Są to między innymi

- 2001 - Konferencja i warsztaty nt. „Wymiana i staże międzynarodowe w ramach Unijnego Programu Edukacyjnego Leonardo da Vinci”, Częstochowa
- 2002 - Seminarium „Rola szkół artystycznych II stopnia w życiu kulturalnym środowiska” - Zespół Szkół Plastycznych w Rzeszowie
- 2005 - Seminarium dotyczące wymagań edukacyjnych dla kandydatów na wyższe uczelnie artystyczne prowadzone przez prof. Stanisława Rodzińskiego, ASP Kraków
- Centrum Edukacji Artystycznej w Katowicach, Zespół Szkół Plastycznych w Bielsku-Białej
- 2005 - Warsztaty i seminarium „Kultura jako podstawa kształtowania otoczenia człowieka” Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszczykach
- 2006 - Seminarium „Korelacja Nauczania Rysunku i Malarstwa Średnich Szkołach Plastycznych z oczekiwaniami Akademii Sztuk Pięknych”, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Centrum Edukacji Artystycznej, Zespół Szkół Plastycznych w Rzeszowie
- 2010 - Seminarium metodyczne dla nauczycieli „Tradycja a współczesność - Inspiracje sztuką ludową w polskiej tkaninie współczesnej”, Liceum Plastyczne im. Artura Grottgera, Supraśl
- 2010 - Wykład „Twórczość Magdaleny Abakanowicz” z okazji 80-lecia urodzin artystki, Miejska Biblioteka Publiczna w Tarnowie

Pani dr Aleksandra Zuba-Benn brała udział w:

- 2011 – VI Szóste Seminarium Naukowe „Natura-Kultura” pod opieką naukową dr

hab. Janusza Skalskiego z SGGW w Warszawie, organizowane przez Arboretum i zakład Fizjografii Bolestraszcach

Miała także wystąpienia oraz prezentacje własnej twórczości min.:

- 2020 - XV Międzynarodowe Seminarium Naukowe „Natura-Kultura” organizowane przez Arboretum i zakład Fizjografii Bolestraszcach pod opieką naukową dr Izabeli Myszkki – Wykład „Klocki farby i tkaniny. Tradycje druku na tkaninie. - Udział w międzynarodowej wystawie „Interpretacje przestrzeni”, kurator prof. Marek Sak
- 2020 - VI Międzynarodowe Sympozjum Artystyczne imienia Mariana Ruzamskiego organizowane przez Muzeum Historyczne Miasta Tarnobrzega / Zamek Tarnowskich w Dzikowie. Komisarz Sympozjum prof. Marek Sak – Wykład: Własna twórczość na tle sztuki współczesnej - Udział w wystawie towarzyszącej sympozjum, kurator wystawy: prof. Marek Sak Włączenie dzieła do „Nowej Kolekcji Dzikowskiej”
- 2021 - VI konferencja naukowa „Dzień barwy” temat: Barwa w komunikacji wizualnej, organizowana przez Wydział Form Przemysłowych ASP w Krakowie.
- 2022 - XVII Międzynarodowe Seminarium Naukowe „Natura-Kultura” organizowane przez Arboretum i zakład Fizjografii Bolestraszcach. Udział w międzynarodowej wystawie „Interpretacje przestrzeni”, kurator prof. Marek Sak
- 2013 - Konferencja „Zagraniczna mobilność nauczycieli i uczniów kluczem do podniesienia jakości w edukacji”, organizator Urząd Miasta Tarnowa, Sala Lustrzana
- 2014 – IX Seminarium Naukowe „Natura-Kultura” organizowane przez Arboretum i Zakład Fizjografii w Bolestraszcach oraz Tarnobrzęski Dom Kultury. Wykład: „Artyści sztuki włókna”, Udział w wystawie „Interpretacje przestrzeni”

towarzyszącej seminarium, kurator prof. Marek Sak

- 2014 - Konferencja „Projektowanie projektantów” organizowana przez Zakład Przestrzeni i Barwy Wydziału Form Przemysłowych ASP w Krakowie

Ocena osiągnięć artystycznych wskazanych przez habilitanta:

Jak widać z powyższego opisu działalności artystyczno-pedagogiczno-organizacyjnej związanej z szeroko rozumianą sztuką Pani dr Aleksandra Zuba-Benn posiada już znaczące osiągnięcia. Łączy Ona wiele obszarów wypowiedzi artystycznej, a Jej praca habilitacyjna obejmuje właśnie ten szeroki wykaz prac wskazanych jako osiągnięcia, o których mowa w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

Zgodnie z tym wymogiem formalnym wskazany zestaw prac pt.: „Zapis naturalny - Transpozycje” obejmuje cykl wystaw z lat 2020-2023 oraz wybrane prace z lat 2013-2022 prezentowane na wystawach indywidualnych i zbiorowych jako pretendujący do spełnienia warunków określonych w ustawie.

Są to wystawy:

Zapis naturalny, która miała miejsce w BWA w Rzeszowie w sierpniu 2020, kolejne to: Dotyk materii w Muzeum Śremskim, w sierpniu 2022 roku, Z-widzenia 2 w BWA w Kielcach, w sierpniu 2023 oraz Biochromatic, w Galerii „U Piotr” w Arboretum w Bolestraszczykach, która odbyła się w kwietniu 2023 roku

Obraz „Miejsce dla...” miał swoją premierę na Międzynarodowym Triennale Malarstwa „Srebrny Czworokąt” w Przemyślu w 2018 roku.

Obiekty z papieru miały premierowe pokazy:

„Pod wiatr” - Ogólnopolska Wystawa Tkaniny Unikatowej, w Centralnym Muzeum Włókiennictwa, w Łodzi, 2013

„Balansowanie” - Ogólnopolska Wystawa Tkaniny Unikatowej, w Centralnym Muzeum Włókiennictwa, w Łodzi, 2016

„Tkanka” - wystawa indywidualna „W pamięci natury”, w BWA w Tarnowie, 2019

„Habitat” - 14 Międzynarodowy Jesienny Salon Sztuki, w BWA, w Ostrowcu Świętokrzyskim, 2019

„Pamięć serca” – 3 Krakowskie Spotkania Artystyczne. Terytoria. Wystawa Struktury Powiązań. Nowohuckie Centrum Kultury, 2022

Obiekty z wikliny były prezentowane w przestrzeni ogrodu Arboretum i zakładu Fizjografii w Bolestraszcach na wystawach poplenerowych XVI, XVII, XVIII, XX Międzynarodowego Pleneru Artystycznego „Wiklina w Arboretum, Bolestraszyce 2018, 2020, 2021, 2023.

Są to prace

- „Obiekt zamknięty”, 2018

- „Lewitacja”, 2020

- „Organik”, 2021

- „Relacje”, 2023

Ta różnorodność zapisu plastycznego habilitantki miała już swoje początki w okresie doktoratu - a więc dawno temu bo od 2010 roku. W tym czasie i dalej Autorka rozwija różne problemy artystyczne, które w tym doktoracie otrzymały tytuł:

„Kształtowanie przestrzeni w obrazie, związki z rzeczywistością”. Obecnie ten powyższy - bogaty - różnorodny wskazany zestaw habilitacyjny Autorki bardzo dobrze ukazuje Jej aktywność w malarstwie i tkaninie, które stają się polem otwartym dla eksperymentu. Doświadczenia nowego, złożonego świata i rzeczywistości w warunkach wzajemnych relacji oraz uwarunkowań w naturze. Tej naturze - ludzkiej - pełnej logiki ale i sprzeczności i naturze habilitantki - rozumianej jako zróżnicowanie struktur i materii Jej plastycznego przekazu.

Procesu twórczego budowanego konsekwentnie od dawna - tych powyższych jeszcze doktorskich „związków z rzeczywistością” i obecnie dalej - rozwijanych kontekstów wobec natury, czy środowiska i w danym otoczeniu. Akcie współdziałania Jej zmysłów, w atmosferze doznań, czy nawet olśnień i wzajemnych interakcji. Wszystkich tych elementów, które składają się na jedyne w swoim rodzaju - plastyczne teatrum – w określeniu własnej tożsamości habilitantki. O tytułach prac - obrazów olejnych - czy akwarel o wymiarach – formatach w okolicach 100 x 100 cm tworzących tytułowe „Miejsce dla...” również - może cyklu pt.: „Zapis naturalny”, „Zbłękitnienie”, „Zachmurzenie” „Przejaśnienie”, „Zmiany pogody”, „W ciszy”, „Z oddali” „Nieboskłon”, „Szaroświt” czy w „Pamięci natury” odnoszących się w ich wszystkich abstrakcyjnych widokach do twórczego powodu - zapisu swojego nastroju. Dlatego też Autorka na wstępie przywołuje - sławne już - stwierdzenie Pani profesor Magdaleny Abakanowicz: „Dopiero mówiąc o sobie, mówi się o całym świecie. Ważne, żeby to było wyznanie prawdziwe, wtedy może stać się odkryciem”. Tak więc habilitantka malując ten swój świat abstrakcyjnego przedstawienia pejzaży

bardziej czy mniej lirycznych czy poetyckich - wchodzi w krąg magii nastrojów i marzeń - swojego świata, który wierzę, że staje się właśnie dla Niej odkryciem. Poznaniem samej siebie w odwiecznym pytaniu - które Autorka stawia również w swoim Autoreferacie: „Czym jest dla mnie sztuka? Jak określam twórczość?” I Pani dr Aleksandra Zuba-Benn próbuje znajdować odpowiedzi - szukać ich zgłębiając swoją własną tożsamość – „wyraz postawy wobec życia” cytując tutaj Arnheima.

Tak więc wyrażając się twórczo poprzez różne materie Autorka w swojej wędrówce - od dzieciństwa spędzonego na wsi, w kontakcie z przyrodą i wiejską rzeczywistością zgłębia obecnie znak plastyczny dla wyrażenia - ujawnienia - formującej się wciąż Jej osobowości twórczej - w określonych wyborach artystycznych. Czy to w malarstwie czy tkaninie, obrazie czy obiektach, laserunkowo czy grubą fakturą tkacką, działaniach z papierem czy w spotkaniu z wikliną. Wszystkie te prace - z tych obszarów plastycznych - służyły i służą, mówią o Jej własnym byciu w świecie, jego istocie – w odwiecznym cyklu bycia i przemijania. Zrozumienia świata, refleksji nad sobą i istoty sztuki. Zarazem pragnienia zbliżenia się - bardziej czy mniej do właśnie archetypu bytu - tej rozległej krainy - od pełnych zachwyty doznań płynących z natury – do jakby tajemnicy egzystencjalnej pustki.

Ta wielowątkowość problematyki plastycznej w tym dorobku habilitacyjnym przekłada się - jest wyrazem wobec niepewności - kondycji - właśnie współczesnego człowieka. W tym dialogu materii malarsko-tkactwo-objektywnej skrywa się umowność znaków plastycznych połączonych w jedną całość, gdzie podmiotem jest człowiek. Jego fragmenty rzeczywistości oraz okruchy w kadrach obrazów

przełożone na język sztuki. W świecie harmonii, spokoju, kontemplacji i piękna. Habilitantka operując środkami na ogół prostymi bardzo sugestywnie artykułuje swoje podskórne bogactwo - swoich pejzaży - swojego piękna - krainy bytów i płynących z nich opowieści.

Ja wyczuwam w tym dorobku wspomnianą poetykę z dzieciństwa, pejzażu więc i marzenia o doskonałej harmonii świata. Młodej dziewczyny, która w swojej wrażliwości i instynkcie przetrwania wszystkie te asocjacje składa obecnie w uroczą przygodę - w jedyny w swoim rodzaju frapujący przekaz. Aleksandra Zuba-Benn analizując wciąż byty materii dzieli się z nami przesłaniem, wiarą w piękną materię i duszę. A ja mogę przyglądać się tym pracom i zawartą w nich opowieścią, bo urzekają mnie one prostotą, szlachetnością oraz wzbudzają refleksje nad losem, które mogę dopełnić swoimi tajemnicami czy niepewnościami. Pani Zuba-Benn zapisuje się tę - bardziej czy mniej - nieuchwytną tajemnicę w całości swojej twórczości, która jest poszukująca i głęboko humanistyczna.

Konkluzja

Ta właśnie uniwersalność przekazu ale i pewna rozpoznawalność zapisu plastycznego habilitantki wraz z ich w/wym. treściami są dla mnie wartościami, które wnoszą wkład w rozwój dyscypliny. Wkład na bazie Jej autorskiego przekazu ale i przeżyć zagęszczonych w mojej wyobraźni. Autoreferat wraz ze zbiorem wskazanych prac tworzą bardzo spójny przekaz, który daje mi panoramę stanu myślenia i siły wyobraźni ich twórczyni. W dokumentacji habilitacyjnej znajdują się wszystkie

niezbędne informacje i zdjęcia oraz obszar ukazujący bardzo dojrzałą postawę pedagogiczną habilitantki. Widać, że jest ona skupiona na studencie na wyborze koncepcji i prowadzeniu go w procesie ciągłego dbania o jakość przekazu plastycznego. Dlatego podsumowując recenzję stwierdzam, że swoją postawą - dorobkiem artystycznym, pedagogicznym oraz rozprawą habilitacyjną, a więc umiejętnościami oraz otwartym i wrażliwym umysłem Pani dr Aleksandra Zuba-Benn zasługuje na przyznanie Jej stopnia doktora habilitowanego.

Z poważaniem

prof. dr hab. Andrzej Banachowicz